

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ VE ADAYLAR
SELAHATTİN DEMİRTAŞ'IN
SİYASAL ANLAMI

HÜSEYİN ALPTEKİN

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ VE ADAYLAR
SELAHATTİN DEMİRTAŞ'IN
SİYASAL ANLAMINI

HÜSEYİN ALPTEKİN

COPYRIGHT © 2014

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımını yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Tasarım: : M. Fuat Er
Uygulama : Ümare Yazar
Kapak Fotoğrafi : AA
Baskı : Turkuvaz Matbaacılık Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Caddesi No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel:+90 312.551 21 00 | Faks :+90 312.551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C. Office

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington, D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No 19 Cairo MISIR
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
DEMİRTAŐIN SİYASİ HAYATI	8
TOPLUMDAKİ DEMİRTAŞ ALGISİ	10
DEMİRTAŐIN SİYASAL MİSYONU VE ANLAMI	13
DEMİRTAŐIN LİDERLİK ÖZELLİKLERİ VE SİYASET YAPMA TARZI	15
CUMHURBAŞKANI ADAYI OLARAK DEMİRTAŞ	16
DEMİRTAŐIN CUMHURBAŞKANLIĞI ADAYLIĞININ SİYASİ ANLAMI	18
SONUÇ	21

YAZAR HAKKINDA

Hüseyin ALPTEKİN

2004 yılında Beykent Üniversitesi İşletme ve Uluslararası İlişkiler bölümlerinden mezun olan Hüseyin Alptekin, 2006 yılında Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde master çalışmalarını tamamladıktan sonra doktora çalışmalarını University of Utah ve University of Texas at Austin'de sürdürdü. 2014'te doktorasını tamamlayan Hüseyin Alptekin halen etnik kimlik, milliyetçilik, etnik çatışma ve genel anlamda karşılaştırmalı siyaset konularında çalışmalarına devam etmektedir. Hüseyin Alptekin'in makaleleri *Afro Eurasian Studies*, *ISZU Journal of Social Sciences*, *Blackwell Encyclopedia of Political Thought* gibi dergi ve diğer kaynaklarda yayımlanmıştır.

ÖZET

Bu analizde 10 Ağustos 2014 tarihinde yapılacak 12. cumhurbaşkanlığı seçimine Halkların Demokratik Partisi (HDP) tarafından aday gösterilen Selahattin Demirtaş'ın adaylığı değerlendirilmektedir. HDP Eş Genel Başkanı Demirtaş'ın adaylığının Türkiye siyaseti için ifade ettiği anlam kendisinin siyasi kariyeri ve siyaset anlayışı dikkate alınarak ortaya konacaktır. Bu maksatla, Demirtaş'ın kısa bir özgeçmişi, siyasete girme sebepleri ve koşulları, siyasal hayatındaki dönüm noktaları, toplumun farklı kesimlerince nasıl algılandığı, kişisel liderlik özellikleri ve son olarak cumhurbaşkanlığı adaylığı ve seçim kampanyasına ilişkin süreç değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda elinizdeki analizde (a) Demirtaş'ın kemikleşmiş HDP-BDP tabanına ilaveten Alevi, Türk sosyalistler ve sosyal demokratlardan da oy alabilecek bir profile sahip olduğu için HDP'nin gösterebileceği en güçlü aday olduğu; buna ilaveten (b) cumhurbaşkanlığı seçim yarışındaki rakipleri Erdoğan ve İhsanoğlu'nun sol eğilimli seçmenlerin pek de sıcak bakmadığı adaylar olmasının Demirtaş'a sol oylar için daha da geniş bir hareket alanı bıraktığı; dolayısıyla (c) 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi'nin Demirtaş'ın şahsında HDP'nin gerçek oy potansiyelini göstereceği; (d) elde edilecek seçim sonuçlarının HDP'nin sonraki genel seçimlerde izleyeceği stratejiyi belirleyeceği gibi başlıca unsurların altı çizilmekte ve (e) yaklaşan cumhurbaşkanlığı seçimlerinin HDP adına meydana getireceği bir diğer yararın da HDP odaklı Kürt siyasetinin Türkiye nezdinde itibar ve ilgi kazanmasına neden olacağı belirtilmektedir.

Bu analizde Selahattin Demirtaş'ın toplumun farklı kesimlerince nasıl algılandığı, kişisel liderlik özellikleri, cumhurbaşkanlığı adaylığı ve seçim kampanyasına ilişkin süreç değerlendirilmektedir.

GİRİŞ

Bu analiz 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi'nde Halkların Demokratik Partisi'nin (HDP) adayı Selahattin Demirtaş'ın siyasi geçmişi, ilkeleri, siyasal fonksiyonu ve onun şahsında HDP eksenli Kürt siyasetinin seçim sürecindeki yol haritasını değerlendirmek üzere kaleme alınmıştır. Bu sebeple, Demirtaş'ın siyasi geçmişinden ve siyasi hayatındaki dönüm noktalarından yola çıkarak siyasi kişiliği ortaya koyulacak, toplumda değişik kesimlerce nasıl algılandığı değerlendirilecektir. Bunu takiben, Demirtaş'ın Türkiye ve Türkiye'yi de içine alan bölge siyasetindeki anlamı tartışılacaktır. Son olarak, cumhurbaşkanı adayı olarak Demirtaş söz konusu yeni vasfıyla değerlendirilecek ve adaylığının Türkiye siyaseti ve içinde bulunduğu siyasi hareket için arz ettiği önem tartışılacaktır.

Vurgulanacak ana noktaların ilki, AK Parti hükümetleri dönemlerinde gerçekleşen “Demokratik Açılım” ve “Çözüm Süreci” ile birlikte Demirtaş'ın adaylığının HDP eksenli Kürt siyasetine daha önce ulaşamadığı geniş kitlelere ulaşma imkanı tanınması olacaktır. Bunun bir nedeni diğer iki adayın sol seçmenlere mesafeli olması iken diğer bir nedeni ise Demirtaş'ın Aleviler ile Türk sosyalistlere ve sosyal demokratlara hi-

tap etmedeki başarısıdır.¹Bu özellik Demirtaş'a partisinin seçim sonuçlarından daha yüksek bir oy yüzdesi getirme imkanı tanımakla birlikte Demirtaş'ın 10 Ağustos seçiminden zaferle ayrılması için yeterli olduğu elbette söylenemez. Yine de Demirtaş'ın seçim kampanyasının Türkiye çapında yaratacağı farkındalık sayesinde gerek HDP kanalıyla yürütülen gerekse de başka parti ve oluşumlarda hayat bulan Kürt siyasetinin geleceğini etkileyeceği söylenebilir.

DEMİRTAŞ'IN SİYASİ HAYATI

Selahattin Demirtaş 10 Nisan 1973'te Elazığ'ın Palu ilçesinde doğdu. Liseyi bitirdikten sonra başladığı 9 Eylül Üniversitesi Deniz İşletmeciliği ve Yönetimi Yüksekokulu'nu siyasi gerekçelerle yarıda bıraktı ve öğrenimine Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde devam etti. Derslere devam mecburiyeti olmadığı için sadece sınav zamanlarında Ankara'ya giden Demirtaş, sınavlara ders notlarından hazırlanırken bu süre zarfında Diyarbakır'da musluk tamirciliği gibi geçici işlerde çalıştı. Bağlama çalmayı lisede öğrenen Demirtaş, üniversite yıllarında ayrıca arkadaşlarıyla birlikte “Komabelangaz” (Grup Perişan) adlı amatör müzik grubu kurdu.²

Mezuniyetinden sonra bir süre serbest avukatlık yapan Demirtaş, İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi yönetim kurulu üyeliği ve 2006 yılı itibarıyla de şube başkanlığı görevlerini yürüttü. Demirtaş aynı zamanda Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın (TİHV) ve Uluslararası Af Örgütü'nün Türkiye Şubesi yöneticiliklerinde de bulundu.

22 Temmuz 2007 Genel Seçimleri'nde “Bin Umut Adayları” oluşumu bünyesinde Diyarbakır'dan bağımsız milletvekili seçilen Demirtaş,

1. Ayrıca bkz. Hatem Ete, “Demirtaş neyi temsil ediyor?”, *Akşam*, 10 Temmuz 2014.

2. “Demirtaş, Kürt Olduğunu Lisede Öğrenmiş”, *Haber 7*, 21 Mart 2010.

hemen sonra diğer “Bin Umut Adayları”yla beraber Demokratik Toplum Partisi’ne (DTP) katıldı. Bu dönemde ağabeyi Nurettin Demirtaş DTP genel başkanı seçilirken, Selahattin Demirtaş ise ilk defa mecliste grup kurabilmiş Kürt siyasal hareketinin ilk parti başkanvekillerinden biri oldu. DTP’nin 11 Aralık 2009 tarihinde Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmasının akabinde 1 Şubat 2010 tarihinde yapılan olağanüstü kongresinde Demirtaş, Gültan Kışanak ile birlikte Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) eş genel başkanlığına seçildi.³

2006’da yaptığı bir konuşmadan dolayı 2010 yılında “terör örgütü propagandası yapmak” suçundan 10 ay hapis cezasına çarptırılan Demirtaş’ın cezası denetimli serbestliğe çevrildi.⁴ 12 Haziran 2011 genel seçimlerinde Emek, Demokrasi ve Özgürlük Bloku adayı olarak Hakkari’den bağımsız milletvekili seçilen Demirtaş, seçim sonrasında blokun diğer adaylarıyla beraber BDP grubuna katıldı.

“Çözüm Süreci” çerçevesinde Ocak 2013’ten itibaren Öcalan’ı ziyaret etmesine izin verilen BDP’li milletvekillerine zaman zaman katılan Demirtaş, İmralı ile Kandil arasında iletişimi sağlayanlar arasındaydı. Demirtaş 22 Haziran 2014 tarihindeki HDP kongresinde Figen Yüksekdağ ile birlikte partinin eş genel başkanlığına seçildi. Selahattin Demirtaş, 30 Haziran 2014 tarihinde bir basın toplantısıyla 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi için adaylığını ilan etti.⁵

Demirtaş’ın Siyasal Yaşamındaki Dönüm Noktaları

12 Eylül 1980 darbesinin yaşandığı günlerde çocukluğunu Diyarbakır’da geçirmekte olan Demirtaş’ın siyasal kimliğinin gelişmesinde o

dönemde yaşadıkları son derece belirleyici bir rol oynadı. Darbe sabahı Diyarbakır sokaklarını dolduran tankları net olarak hatırladığını dile getiren Demirtaş’ın o dönemde ailesinden tutuklananlar oldu. Demirtaş, bir röportajında etnik kimliğinin farkına lise yıllarında vardığını dile getirmişti. Lise yıllarında dağa çıkıp PKK’ya katılmak ile üniversiteye gitmek arasında bocalayan Demirtaş tercihini üniversiteden yana kullandı.⁶

Çocukluğunu 12 Eylül şartlarında Diyarbakır’da geçiren Demirtaş’ın siyasal kimliğinin gelişmesinde o dönemde yaşadıkları son derece belirleyici bir rol oynadı.

Siyasallaşma sürecini anlattığı bir röportajında ise bu süreçte 1991 yılının önemine dikkat çeker. Demirtaş, “siyasal bilince” ulaşmasının dönemin Halkın Emek Partisi (HEP) Diyarbakır İl Başkanı Vedat Aydın’ın faili meçhul bir cinayete kurban gitmesi sonucu katıldığı cenaze töreninde gösterilen tepki ve bu cenazede kalabalığın üzerine ateş açılmasıyla mümkün olduğunu belirtmektedir. Demirtaş, hayatının dönüm noktası olarak tanımladığı o günü, “başka bir insan oldum. Kafamda ilk siyasal şimşeklerin çıktığı gün o gündür. Benim jenerasyondaki gençliğin politize olmasında en büyük etkindir o olay” sözleriyle anlatmıştı.⁷ Seçim kampanyası sırasında, 28 Temmuz’da Vedat Aydın’ın Mardinkapı Mezarlığı’ndaki mezarını ziyaret eden Demirtaş “devletlerin ve hükümetlerin politikaları nedeniyle yıllardır halklarımıza bayram tadında bir bayram yaşatamadık” ifadesini kullandı.⁸

3. “DTP kapatıldı”, *NTVMSNBC*, 11 Aralık 2009.

4. “Demirtaş’a 10 Ay Hapis Cezası”, *NTVMSNBC*, 28 Eylül 2010.

5. Demirtaş’ın özgeçmişi için: “Özgeçmiş”, <http://www.selahattin-demirtas.net/>; “HDP’nin Cumhurbaşkanı Adayı - Selahattin Demirtaş Kimdir”, *Habertürk*, 17 Temmuz 2014; “HDP’nin Cumhurbaşkanı Adayı Selahattin Demirtaş”, *Hürriyet*, 30 Haziran 2014; “Portre: Selahattin Demirtaş”, *Aljazeera Türk*, 23 Haziran 2014.

6. “Portre: Selahattin Demirtaş”, *Aljazeera Türk*, 23 Haziran 2014.

7. “HDP Eşbaşkanı Selahattin Demirtaş’ın Hayatını Değiştiren Cinayet”, *Akşam*, 30 Haziran 2014.

8. “Demirtaş Vedat Aydın’ın Mezarını Ziyaret Etti”, *Hürriyet*, 28 Temmuz 2014.

Demirtaş'ın hayatındaki bir diğer dönüm noktası ise 1994 yılında DEP milletvekillerinin meclisten götürülüşlerini kantindeki televizyondan izlemesi oldu. Demirtaş o günü "o olay da bütün Kürt gençleri gibi bende de travmatik izler bırakmıştır" sözleriyle tasvir eder.⁹

Demirtaş siyasete girme kararını ise 2006'da kısa dönem olarak yaptığı askerlik hizmeti sonrasında çevresinin teşvikinin yanı sıra Hatip Dicle ve Leyla Zana ile yaptığı görüşmeler sonucu verdi. Demirtaş'ın bu tarihten sonraki siyasi hayatını etkileyen dönüm noktaları Tablo 1'de görülebilir.

TABLO 1. SELAHATTİN DEMİRTAŞ'IN SİYASİ GEÇMİŞİ	
2006	İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır şube başkanlığına getirildi.
22 Temmuz 2007	DTP'nin desteklediği bağımsız aday olarak Diyarbakır'dan milletvekili seçildi.
1 Şubat 2010	BDP eş genel başkanlığına seçildi.
28 Eylül 2010	"Terör örgütü propagandası yapmak" suçundan 10 ay hapis cezası aldı, "hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına" karar verildi.
12 Haziran 2011	BDP'nin desteklediği bağımsız aday olarak Hakkari'den milletvekili seçildi.
22 Haziran 2014	HDP eş genel başkanlığına seçildi.
30 Haziran 2014	Cumhurbaşkanlığı adaylığını ilan etti.

TOPLUMDAKİ DEMİRTAŞ ALGISI

Türkiye'deki pek çok siyasi lider gibi Selahattin Demirtaş da kimi toplumsal kesimler tarafından fanatiklik derecesinde sevilip desteklenirken kimi kesimler tarafından düşmanca hislere muhatap olabilmektedir. Türkiye gibi siyasetin gergin seyrettiği, Kürt sorunu gibi kökleri çok eskiye giden ve uğruna büyük bedeller ödenmiş sorunlarla boğuşan ülkelerde bu beklenmedik bir durum da değildir. Bu kısımda Demirtaş hakkındaki bu toplumsal algılar incelenecek ve bu algının Demirtaş'ın ve onun şahsında HDP çizgisinin siyasi geleceğine etkisi tartışılacaktır.

9. "Demirtaş, Kürt Olduğunu Lisede Öğrenmiş", *Haber 7*, 21 Mart 2010.

Demirtaş'ın cumhurbaşkanlığı seçim kampanyasında reklamcılar, sosyal medya uzmanları ve partililer arasındaki koordinasyondan sorumlu olan ve aday belirleme sürecinden beri tabanın nabzını yoklama imkanı bulan HDP Eş Genel Başkan Yardımcısı Saruhan Oluç'a göre Demirtaş'ın toplum nezdinde "dürüst, inandırıcı ve halktan biri yani yerel olduğuna" dair bir algı bulunmaktadır.¹⁰ Bununlar beraber, toplumun geniş kesiminde Demirtaş liderliğindeki HDP siyasi hareketine ve Demirtaş'ın adaylığına dair kuşkular da mevcut. Bunların şüphesiz en büyüğü bu hareketin şiddetle bağını koparamadığı ve PKK vesayeti altında olduğu kuşkusudur. Nitekim HDP tabanının PKK hareketine bakışı ile toplumun geri kalan geniş kısımlarının bakışı arasında büyük bir fark olduğu da bir gerçektir.

Demirtaş'ın cumhurbaşkanlığı yarışındaki en büyük engeli bu algı farkıyla yüzleşmek olmuştur. Gittiği batı kentlerinde kendisine PKK ile silahlı mücadelede yitirilen genç askerler sorulan, kimi yerlerde protesto gösterileriyle karşılaşan Demirtaş bu tür tepkilerden dolayı zorlu bir kampanya süreci geçirmektedir.¹¹ Ancak bu sıkıntılı süreç etnik Kürt siyasetinin Türkiyelileşmesi için kaçınılmaz ve bu süreçten başarıyla çıkmak büyük ölçüde Demirtaş'ın elinde. Nitekim Demirtaş, söylemini Kürt siyasi hareketine mesafeli olan kitlelere ulaşabilecek şekilde oluşturmakta ve şahsı ve partisi hakkındaki bu olumsuz algıyı değiştirmek için uğraş vermektedir.

Bu olumsuz "bölücü" algısını değiştirmek için çaba sarf eden Demirtaş'ın Türkiye'de geniş kesimlerce hissedilen bölünme korkusunu dindirmek için attığı adımlar gözden kaçırılmamalıdır. Hatta bu korkuya ve şüphelere karşı net bir cevap vermek isteyen Demirtaş "Kürtler bölünmek iste-

10. Yazarın Saruhan Oluç ile HDP İstanbul İl Başkanlığı'nda 24 Temmuz 2014 tarihinde gerçekleştirdiği mülakat.

11. "Demirtaş'a Bağış Bayrakla Protesto Eden Gösterici Gözaltına Alındı", *Haberler*, 17 Temmuz 2014.

se beni aday göstermezdi” ifadesini kullanmıştır.¹²

Demirtaş'ın karşılaştığı en sık sorulardan biri de bayrak gibi Kürt siyasi hareketinin bugüne kadar mesafeli kaldığı bir milli sembole dair oldu. 15 Temmuz 2014'te cumhurbaşkanlığı seçiminde izleyeceği yol haritasını açıklamak için gerçekleştirdiği konuşmasında salonda neden hiç Türkiye bayrağı bulunmadığına dair bir soruya Demirtaş kimi dinleyicileri şaşırtan şu karşılığı vermişti: “Cumhurbaşkanı olsam da olmasam da bayrağın layık olduğu şekilde tüm toplumu temsil edeceğini söylüyorum. Bayrak birçok suçu ve günahı örtmek içinde kullanıldı. Bayrağı en büyük hakareti de onlar yaptı. Bayrak bizden yana değil onlardan yana tehdit altındadır.” Türkiye bayrağını onore eden bu söylemin HDP tabanında nasıl bir karşılık bulacağı henüz net bir şekilde görülememekle beraber bu söylemin HDP'nin toplumsal tabanını genişletmede atılan bir adım olduğu açıktır. Demirtaş'ın bu söylemleri istenilen oranda oya dönüşmesi beklenmese de kendisine ve temsil ettiği siyasi çizgiye dair toplumda oluşan olumsuz algıları değiştirme noktasında oldukça önemlidir.

Odak Grubu Analizleri

Elinizdeki analizde Demirtaş'a dair toplumda var olan algıya dair nesnel bir fikir elde edebilmek için üç odak grup görüşmesinden faydalandı. Görüşmelerde AK Parti, CHP, MHP ve HDP teşkilatlarından yaşları 22-60 yaşları arasında değişen katılımcılara kartopu örnekleme tekniğiyle ulaşıp bu kişilerle odak grup çalışması gerçekleştirildi. Söz konusu odak grubu çalışmalarında ifade edilen fikirler üzerinde yapılan metin analiz çalışmasıyla ortaya çıkarılan “toplumdaki Demirtaş algısı” aşağıda açıklanmaktadır.

Söz konusu odak grup analizlerinde Demirtaş'ın olumlu özellikleri arasında “yerli olması”, yani içinde yaşadığı topluma yabancılaşmamış

bir lider olma özelliği öne çıkmaktadır. Demirtaş'ın hukuk eğitimi alması ve siyasete girmeden önce bilfiil hukukçu olarak çalışması ise onun artı hanesine yazılan bir diğer algı kaynağı.

Seçimlere dönük bir diğer Demirtaş algısı ise Demirtaş'ın seçimi kazanamayacağı ön kabulü üzerine kurulmaktadır. Bu algı Demirtaş'ın seçilme ihtimali bulunmadığı için diğer iki adaydan farklı olarak, benimsediği temel siyasi ilkeleri daha net biçimde ortaya koyabileceği ve daha rahat bir kampanya süreci geçireceği doğrultusundadır. Bir diğer algı ve yahut beklenti ise Demirtaş'ın kampanya sürecinin cumhurbaşkanlığı seçim sürecine renk katacağıdır. Demirtaş'ın adaylığı 10 Ağustos Cumhurbaşkanlığı Seçimi'ni “Erdoğan'a evet mi, hayır mı?” sorusuna cevap veren iki seçenekli bir seçim görünümünden çıkararak Erdoğan muhalefetine de farklı söylemlerle, farklı tercihler doğrultusunda yapılabileceğini gösterecektir.

Odak grup çalışmalarında öne çıkan bir diğer Demirtaş algısı ise kendisinin diğer iki adaydan farklı olarak sol bir dünya görüşüne ve siyasi kimliğe sahip olmasıdır. Bu algıyla örtüşen bir şekilde gerek kendi kişisel sosyoekonomik geçmişi gerekse kullandığı üslup, Demirtaş'a Türkiye'deki Kürt meselesini sınıf temelli bir düzleme oturtup, sol görüşlü seçmenlere hitap etme şansı tanımaktadır. CHP'nin sağ eğilimli bir adayla seçimlere girdiği böyle bir siyasi iklimde, Kürt meselesine sınıf temelli bir yaklaşım önemli bir kitlenin ilgisini çekebilecektir. Örneğin, Metropoll Araştırma Şirketi'nin 12-14 Temmuz 2014 tarihlerinde 28 ilde 5328 kişiyle gerçekleştirdiği seçim anketine katılan ve kendisini CHP tabanında konumlandıran seçmenlerin yüzde 13'ü Demirtaş'ın adaylığını olumlu bulurken yüzde 4,5'i ise ona oy verme eğiliminde olduklarını dile getirmişlerdir.¹³

CHP tabanının etnik Kürt siyasetine bakışındaki kuşkular bir yana, HDP'nin Türk sosya-

12. Ezgi Başaran, “Kürtler Bölünmek İstese Beni Aday Göstermezdi”, *Radikal*, 10 Temmuz 2014.

13. “Metropoll'ün Köşk anketi: CHP'de Boykot Azalıyor, Seçim İkinci Tura Kalabilir”, *T24*, 21 Temmuz 2014.

listleriyle birtakım sıkıntıları olduğu da aşikar. Bu noktada 21-22 Haziran tarihlerinde gerçekleştirilen HDP kongresine yönelik eleştiriler sol kesimdeki HDP'ye dair olumsuz algıları anlamak açısından zikredilmeye değer. Öncelikle bu kongrede alınan kararların “önceden bir yerlerde alınmış kararların ilan edildiği, deyim yerindeyse göstermelik birer mizansenden ibaret”¹⁴ olduğu toplumda BDP-HDP çizgisinin vesayet altında olduğu algısına paralel seyreden kayda değer bir eleştiridir. Bu algıya sahip özellikle sol görüşlü seçmenlerin söz konusu kongrede kürsüden ifade edilen görüşleri ve genel olarak parti politikasının belirlenme sürecini “hegemonik ve dayatmacı” görmesi söz konusudur. Dolayısıyla birtakım sosyalistler HDP'nin bu hiyerarşik yapısından iki nedenle rahatsızlar. Bir yandan bu hiyerarşinin demokratik siyaset dışına, daha açık bir ifadeyle Abdullah Öcalan'a bağlı olduğu algısı bir sıkıntı kaynağıken diğer yandan böyle bir hiyerarşinin sosyalist düzenin özüne uygun olmadığı dile getirilmektedir. Ayrıca eleştirilerde bu hiyerarşiden kaynaklanan yaklaşımın HDP'nin sosyalistleri “ıslah etme” projesi şeklinde yorumlanmaktadır. Hatta bir kısım sosyalist için HDP'nin cumhurbaşkanlığı seçimi için aday göstermesi bile bir itiraz sebebi olabilmektedir. Örneğin *Yürüyüş* dergisinin Haziran 2014 sayısında belirtildiği gibi “HDP için cumhurbaşkanlığı seçimi düzenle uzlaşmak için AKP'ye karşı pazarlık aracından başka bir şey değildir”¹⁵ iddiası HDP'yi oligarşik sistemin bir parçası olmakla itham etmektedir.

Sosyalistlerin bir diğer eleştirisi ise HDP kadınının Gezi sürecinde sosyalistleri yalnız bıraktığı iddiasıdır. İşin ilginç yanı, HDP sosyalistler tarafından Gezi sürecine kuvvetli destek vermekle suçlanırken Başbakan Erdoğan ise 19 Temmuz günü Ordu'da halka seslenirken sarf ettiği ve

14. Perihan Koca, “HDK-HDP Kongreleri Üzerine”, *Sendika*, 10 Temmuz 2014.

15. “Cumhurbaşkanlığı Seçiminde Solun Açmazları”, *Sendika*, 19 Temmuz 2014.

aşağıda aktarılan sözlerinde görüldüğü gibi HDP çizgisini ‘Gezici’ olmakla itham etmektedir:

“Fakat bu HDP çıkıyor, o zalimle işbirliği arayışlarına giriyor. CHP ile ittifak yapamayınca da kendisi aday oluyor. Göreceksiniz benim doğulu, güneydoğulu kardeşlerim de bu adaya gereken dersi vereceklerdir. HDP'nin adayı CHP ile ittifak arayışlarına girmenin, ırkçı Gezi olaylarına sahip çıkmanın bedelini göreceksiniz, sandıkta ödeyecek.”¹⁶

Demirtaş'a dair sağ kesimde oluşan algı ve beklentiler de tabii ki sadece olumlu değil. Bu kesimler özellikle temsil ettiği siyasi gelenek dolayısıyla Demirtaş'a dair derin kuşkuları da beslemekte. Yine bu bağlamda Demirtaş'ın karşı karşıya kaldığı bir ikilemden söz edilebilir. Bir yandan Türk soluna açılım gerçekleştirip bu doğrultuda HDP parti tüzüğü ve programında yer alan vicdani ret hakkının tanınması hedefi ve bunun yanı sıra Halkların Demokratik Partisi 3. Genel Kurulunda ortaya konan ekolojik toplum yaklaşımı, Alevi toplumunun eşit yurttaşlık hakları, din, vicdan, inanma ve inanmama özgürlüğü, ve toplumsal sorunlara sınıf temelli bir çözüm arayışı Türk soluna açılımda bir oranda başarı sağlayabilecek adımlardır. Diğer yandan ise söz konusu bu hak talepleri ve açılım adımları muhafazakar Kürtlerin gündeminin dışında ve belki itiraz edecekleri adımlardır. Bu bağlamda HDP'nin bir yandan Türk soluna açılım gerçekleştirirken aynı anda Kürt sağına yahut muhafazakar Kürtlere ulaşabilmesi pek mümkün görünmemektedir. Nitekim bu açmazı yine BDP içinden Diyarbakır Milletvekili Altan Tan aylar önce dile getirmişti. “Yeni HDP'nin kadrolarının yarısı dindar muhafazakar Türk ve Kürtlerden oluşmalı” ifadesini kullanan Tan, bunun nedenini şu sözleriyle açıklamıştı: “Bazı arkadaşlarımız HDP kurulurken maalesef sol, sosyalist gruplar ağırlıklı hatta neredeyse yüzde 90-95'i bunlardan oluşan bir HDP

16. “Erdoğan: ‘HDP İrkçı Gezi olaylarına sahip çıkmanın bedelini ödeyecek’”, *Radikal*, 19 Temmuz 2014.

ortaya koydular. Bunun Türkiye toplumunda ciddi bir karşılığı yok, Kürt seçmen tabanı açısından da ciddi bir tabanı ve karşılığı yoktur.”¹⁷ Dolayısıyla HDP'nin tabanını büyütme fırsatı olarak gördüğü cumhurbaşkanlığı seçimlerinde bu büyümenin aynı anda hem Türk soluna hem de Kürt sağına açılım sağlanarak yapılması pek gerçekçi bir hedef olarak görünmemektedir.

Odak grubu çalışmalarının bu bağlamda bize sunduğu ilk olumsuz algı Demirtaş'ın özgür bir irade ortaya koyamadığı ve cumhurbaşkanı seçildiği takdirde Öcalan'ın vesayeti altında siyaset yapacağı yönündedir. Bu anlamda gerek odak grup çalışmalarına katılan katılımcılar gerekse de toplumun geniş kesimlerinde Demirtaş'ı bağımsız bir aktör olarak görmeme eğilimi mevcut. Ve tabii ek olarak “PKK bagajı” diye tabir edilen bir miras da söz konusu. Demirtaş'ın bu vesayeti kıramayıp PKK'ya eleştirel bir yaklaşım getirmemesi kendi kişiliği hakkında oluşan birçok olumlu algının oy tercihlerine etkide bulunmasını da zorlaştırmaktadır.

Her ne kadar giriş kısmında Demirtaş'ın Alevilerin teveccühünü kazanarak bu kesimden beklenmedik oranda yüksek bir oy alabileceğini belirtmiş olsak da Demirtaş'ın bu konuda da bazı kesimlerde bir algı sorunu yaşadığı söylenebilir. Örneğin odak grubu çalışmalarının da gösterdiği gibi, toplumun bir kesiminde Demirtaş ve temsil ettiği siyasi geleneğin Alevi sorununa birincil bir sorun olarak bakmadığı, Kürt sorunu haricindeki diğer kimlik sorunlarını ikincil görüp, bu konularda gereken hassasiyeti göstermedikleri inancı mevcut.

Kimi sol çevreler dâhil olmak üzere toplumun geniş kesimlerindeki olumsuz algıya rağmen yukarıda da değinildiği gibi Demirtaş'ın kişisel özelliklerinin genel olarak takdir gördüğü gerçeği yadsınamaz. Demirtaş'ın kişilik özelliklerine dair oluşan olumlu algılar kendisinin sami-

mi, sakin, güler yüzlü ve aşırılıktan kaçınan bir profil çizmesinden kaynaklanmaktadır. Bu profilin seçim kampanyasına nasıl yansıdığını Demirtaş'ın liderlik özelliklerini ele aldığımız kısımda daha geniş olarak inceleyeceğiz.

DEMİRTAŞ'IN SİYASAL MİSYONU VE ANLAMI

Bu kısımda Demirtaş'ın Türkiye'de ve uluslararası siyasette yüklendiği misyon ve taşıdığı anlam tartışılacaktır. Türkiye bağlamında sınıf temelli bir söylem benimseyerek bundan böyle sadece Kürtlerin değil, ezilmiş ve dışlanmış tüm kesimlerin savunucu olacağını ilan eden Demirtaş bir bakıma ölçek büyütülmüştür. Uluslararası bağlamda ise Irak'taki ve Suriye'deki gelişmeler sonucu bu ülkelerde yaşayan Kürtlerin geleceğine etki eden bir aktör olmak için çaba sarf eden Demirtaş, bugün itibarıyla bu konuda Abdullah Öcalan ve Mesut Barzani gibi figürlerin etkisine erişebilmiş değildir.

Uluslararası bağlamda Irak ve Suriye'deki gelişmeler sonucu bu ülkelerdeki Kürtlerin geleceğine etkide bulunan bir aktör olmak için çaba sarf eden Demirtaş, bugün itibarıyla bu konuda Abdullah Öcalan ve Mesut Barzani gibi figürlerin etkisine erişebilmiş değildir.

Demirtaş'ın Türkiye Siyasetindeki Anlamı

Erdoğan'a ve AK Parti'ye iktidar kapılarını açan unsur Türkiye siyasi hayatında uzun yıllar boyunca dışlanmış yahut hak ettiği değeri görememiş olan dindarların sesi olarak ortaya çıkması olmuştu. Demirtaş ise Türkiye siyasetinin bir diğer dışlanmış bloku Kürtlerin sesi olma arzu-

17. “BDP’li Altan Tan’dan HDP Eleştirisi”, *CNN Türk*, Nisan 24, 2014.

sunda. Hatta on iki yıldır iktidarda olan AK Parti'nin sahip olduğu güç ve yetki dolayısıyla artık devletin ta kendisi olduğunu, dolayısıyla ezilen, dışlanan kesimlerin temsilcisi olma özelliğini yitirdiği dile getirilmektedir. Bu iddiadan yola çıkan Demirtaş sadece Kürtlerin değil, ezilen, dışlanan tüm kesimleri temsil etme çabası içinde olduğunu defaatle söylemektedir. Bu noktadaki farkını ortaya koyabilmek içinse Başbakan Erdoğan'ın artık "mazlum ve mağdur" olmadığını, bilakis sistemin, rejimin dolayısıyla devlet gücü ve kaynaklarının temsilcisi olduğu iddiasını konuşmalarında işlemektedir. Örneğin 27 Temmuz'da yaptığı bir konuşmada olduğu gibi¹⁸ gerek yaklaşan cumhurbaşkanlığı seçiminde gerekse de diğer genel ve yerel seçimlerdeki Kürt oylarının paylaşımında asıl rakibi olarak gördüğü Erdoğan'a yolsuzluk temalı ve oldukça sert üsluplu keskin çıkışlar yapmaktan çekinmemiştir. Bu çıkışın arkasındaki güdü kendisini ezilmiş, dışlanmış hisseden tüm kesimlere kendilerini temsil edecek doğru adresin artık AK Parti değil, HDP olduğu mesajını verebilmektedir.

Türkiye'deki Kürt siyasal hareketi belki de ilk defa PKK'dan bağımsız bir politika geliştirme iradesine sahip olacak.

Bu açıdan bakıldığında en azından toplumun bir kesiminde bugüne kadarki temel misyonu etnik milliyetçilik yapmak olarak algılanan Demirtaş, bundan sonra Türk siyasetindeki misyonunu "Kürtlerin temsilcisi olma" iddiasından tüm dışlanmış ve ezilmiş kesimlerin temsilcisi olma rotasına doğru genişletme çabasıdır. Bu çabanın toplum nezdinde ne dere-

18. "HDP'nin Cumhurbaşkanı Adayı Demirtaş, 'Gözünü Toprak Doyursun Senin'", *Gazete Avrupa*, 27 Temmuz 2014.

ce kabul göreceği ise yaklaşan cumhurbaşkanlığı seçiminde açıklığa kavuşacaktır. Demirtaş şayet bu çabasında başarılı olursa bu değişim HDP eksenli Kürt siyasetinin tamamen sivil zemine çekilmesi ve üzerindeki vesayetten kurtulması noktalarında oldukça önemli bir adım olacaktır. Dolayısıyla, Türkiye'deki Kürt siyasal hareketi belki de ilk defa PKK'dan bağımsız bir politika geliştirme iradesine sahip olacak ve böylece tamamen sivilleşebilecektir.

Demirtaş'ın Uluslararası Siyasette Anlamı

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin yaklaştığı günlerde Kürt siyaseti Türkiye dışında da oldukça dinamik bir seyir izlemektedir. Suriye ve Irak'taki merkezi hükümetlerin yetersizlikleri ve ülkelerindeki Kürt siyasal aktörlerle yaşadıkları sıkıntılar yeni siyasi krizlere gebe. Böyle bir belirsizlik ortamında gerek Suriye'de gerekse Irak'ta siyasal bütünlüğün geleceğine dair karamsarlık giderek artmaktadır. Gerek Demirtaş gerekse HDP'liler Türkiye dışındaki Kürt nüfusların içinde bulunduğu bu sürece dair ilgilerini yer yer açıkça ifade etmekte. ¹⁹

Ancak Irak'taki ve Suriye'deki Kürtlerin geleceğine dair artan bu ilginin Demirtaş'ın siyasal aktörlüğüne mühim bir katkı yaptığını iddia etmek an itibarıyla oldukça güç görünmektedir. Demirtaş'ın Türkiye içinde dahi henüz olgunlaşma imkanı bulamamış liderliği Abdullah Öcalan ve Mesut Barzani gibi siyasal ihtirasları olan ve azımsanmayacak kitlelerin üzerinde kişi kültü oluşturan sembol isimlerin gölgesinde kalmaktadır.

19. Bunun yakın zamanlardaki en bariz örneklerinden birisi BDP ve HDP'liler tarafından Urfâ'da gerçekleştirilen Kobani'deki Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) katliamlarını protesto yürüyüşü oldu. Binlerce kişinin katıldığı yürüyüşe aralarında HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ, Mardin Milletvekili Gülseren Yıldırım, Diyarbakır Milletvekili Nursel Aydoğan, Muş Milletvekili Demir Çelik, Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız, İbrahim Binici, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Eşbaşkanı Gultan Kışanak ve çok sayıda da belediye eşbaşkanı ile meclis üyeleri de bulunan çok sayıda kişi katıldı (Kaynak: "BDP ve HDP'liler Urfâ'da Kobani İçin Yürüdü", *İMCTV*, 9 Temmuz 2014).

Dolayısıyla Demirtaş'ın uluslararası siyaset için taşıdığı önem bakımından cumhurbaşkanlığı seçiminde yarıştığı diğer iki adayın gerisinde kaldığını söyleyebiliriz. On bir senedir başbakanlık makamında bulunan ve bu süreçte dinamik bir dış politika takip eden Erdoğan ile uzun yıllar uluslararası kurumlarda çalışmış ve nihayet 2004'ten 2014'e İslam Konferansı Örgütü'nün dokuz yıl boyunca başkanlığı üstlenmiş İhsanoğlu'nun gerek uluslararası tanınırlığı gerekse Türkiye'yi uluslararası alanda temsil kabiliyetleri seçmenler tarafından daha yüksek olarak değerlendirilecektir.

DEMİRTAŞ'IN LİDERLİK ÖZELLİKLERİ VE SİYASET YAPMA TARZI

Demirtaş'ın başlıca liderlik özelliği olarak kişi kültürü oluşturulmaması gösterilebilir. Bunun bir nedeni kendisinin katılımcılığa ve yerelliğe önem veren liderlik tarzıyla bir diğer nedeniye böyle bir kültür oluşturmak için zaten yeterli şartlara sahip olmamasıdır. HDP/BDP çizgisinin tam anlamıyla otonom bir yapıya sahip olmaması Demirtaş'ın kişisel otoritesini sınırlayan bir faktördür. 1990'da Halkın Emek Partisi (HEP) ile partileşmeye başlayan etnik Kürt siyaseti çizgisi o zamandan bugüne Abdullah Öcalan'ın etkisi altında kalmıştır. Zamanla parti liderleri değişse de mitinglerde asılan posterler Öcalan'ın resimlerini ve mesajlarını taşımaya devam etmiştir. Önderlik denildiğinde partililerin aklından o dönemki parti lideri yahut eş genel başkanları değil, İmralı geçmektedir. Dolayısıyla Demirtaş'ın zaten mizacına ve siyaset tarzına da uygun olmayan bir kişi kültürü yaratma imkanı kendinden bağımsız sebeplerden dolayı dahi mevcut olmamıştır.

Demirtaş'ın kendine has siyasetinin öne çıkan bir diğer unsuru ise kampanyasında giderek artan dozda kullandığı mizah unsuru olmuştur. Bunun cumhurbaşkanlığı seçim kampanyalarında gördüğümüz ilk örneklerinden birini Twit-

ter'da rakip adayı Ekmeleddin İhsanoğlu'na karşı yazdığı bir mesaj teşkil etmiştir. İhsanoğlu'nun diğer adaylar Erdoğan'ın ve Demirtaş'ın banka hesabına 1000 TL değerindeki sembolik bir destek sunmasına karşı Demirtaş, "Hocam zahmet etmişsiniz, teşekkür ederim, yalnız öbüründe çok var ondan, hepsini bana yatırabilirsiniz rahat olun" ifadelerini kullanarak hem yarıştaki en büyük rakibi Erdoğan'a karşı üslup bakımından yumuşak olsa da içerik bakımından sert bir eleştiri getirmiş hem de nükteli üslubuyla Erdoğan'ın sert bir cevap vermesinin önünü almıştır.²⁰

Demirtaş, nükteli kampanya mesajlarıyla "Kürt siyaseti" teriminin toplumun bazı kesimlerinde adeta bir refleks olarak ortaya çıkardığı gerginliği hafifletmeyi hedeflerken bir yandan da cumhurbaşkanlığı seçimindeki en büyük rakibi Başbakan Erdoğan'ın karşısına farklı bir üslupla çıkmayı planlamıştır. Seçimlere kadar artan gerginlik pek tabii Demirtaş'ın kendi siyasi tabanını sıklaştıracak ve seçimler için motive edecektir, fakat bu tabanın halihazırdaki büyüklüğünün Demirtaş'ın hedeflediği oy kitlesinin çok altında olduğu bir gerçektir. Dolayısıyla Demirtaş bu nükteli üslubu sayesinde kendisine ön yargılı yaklaşan seçmenlerin de ilgisini çekmeyi, sempatiyi kazanmayı ve hatta desteklerini almayı hedeflemektedir.

Bu nükteli siyasetin bir diğer artısı ise Demirtaş'a farklı ve söyleminin içeriğiyle uyuşan gerçekçi bir ton yakalama imkanı vermesidir. Mayıs 2013'te başlayan Gezi olaylarından itibaren siyasette artarak seyreden bir gerginlik söz konusu ve Demirtaş, Türk siyasetinde Erdoğan yanlıları ve Erdoğan karşıtlığı üzerine inşa edilen siyaset algısının dışında kalmaya özen göstermektedir.²¹ Bu karşıtlığın kitleleri AK Parti ve CHP hatlarında mobilize ettiyse bu sürecin bir diğer gerçeğidir. Dolayısıyla Demirtaş ken-

20. "Demirtaş Yol Haritasını Açıkladı", *Yeni Şafak*, 15 Temmuz 2014.

21. Ayrıca bkz. Hatem Ete, "HDP'nin Sola Açılımı Mı, Solun Demirtaş Açılımı mı?", *Akşam*, 17 Temmuz 2014.

disini yılmaz bir Erdoğan karşıtı olarak konumlandırmaktansa gerginliği azaltıp siyasi yelpazeyi çeşitlendirmek amacındadır. Nükteli üslubu Demirtaş'a siyasette kendine ait bir manevra alanı açarken bunun bir diğer faydası da söylemlerinde kullandığı barış çağrısına uygun bir ton yakalama imkanı vermesidir.

Demirtaş'ın ısrarla altını çizdiği bir diğer unsur ise seçildiği takdirde genç ve dinamik bir cumhurbaşkanı olacağı konusudur. Gerek yer yer bağlama çalarak gerekse çeşitli eylemlerde bisiklet sürerek diğer iki adaydan daha farklı ve dinamik bir profil çizen Demirtaş, bu şekilde genç seçmenlerle kendisi arasında bir jenerasyon farkı olmadığını mesajını vermektedir.²² Tüm bunlardan çıkarılabilecek sonuç Demirtaş'ın "nükteli, hoşgörülü, dinamik, kuşatıcı ve genç bir lider" imajı çizmeye çalıştığıdır.

Demirtaş'ın Yaşam Seyrinin Siyasi Liderlik Tarzına Etkisi

Demirtaş'ın yukarıda zikredilen liderlik tarzına ilaveten siyasi liderliğinin bir diğer yönü ise savlarını meşru bir zemine oturtmada kullandığı rasyonel ve hukuki argümanlardır. Demirtaş'ın lisans öğrenimini hukuk fakültesinde tamamladığına özgeçmiş bölümünde değinmiştik. Kürt siyasetindeki birçok sembol ismin üniversite öğrenimlerini hukuk üzerine tamamlaması basit bir rastlantıdan ibaret değildir. Bilakis, bu tercih, HDP Eş Genel Başkan Yardımcısı Oluç'un da altını çizdiği gibi sahipsizlik duygusunun bir yansıması, bir nevi kendini savunma güdüsünün bir tezahürü olarak görülebilir.²³ Nitekim Selahattin Demirtaş da hukuk öğrenimi görme tercihini böyle bir nedene dayandırmaktadır. Gençlik yıllarında ağabeyi Nurettin Demirtaş ile aynı zamanlarda gözüktüğü alınan Selahattin Demirtaş, ağabeyi için o dönem avukat bulamadıklarından

22. "Demirtaş'tan Çevre İçin Bisikletli Eylem", *Fırat News*, 23 Temmuz 2014.

23. Yazarın Saruhan Oluç ile HDP İstanbul İl Başkanlığı'nda 24 Temmuz 2014 tarihinde gerçekleştirdiği mülakat.

yakınmıştır. Demirtaş'ın kendi ifadesine göre, kız kardeşi ve iki kuzeniyle birlikte hukuk tahsili almayı tercih etmelerinin ve kendisini avukatlığa iten nedenin kaynağı bu sahipsizlik hissiydi.²⁴

Demirtaş'ın Siyasi İlkeleri

Demirtaş'ın benimsediği başlıca siyasi ilkelerden birisinin partisinin de uzun zamandır dile getirdiği yerinden yönetim ilkesi olduğu söylenebilir. Bu bakış açısı Demirtaş'ı, üniter devlet ve parlamenter demokrasiden yana olduğunu sıklıkla dile getiren İhsanoğlu ve ilk defa direkt olarak halk tarafından seçilecek olan cumhurbaşkanlığı makamının anayasa tarafından tanınan yetkilerinin daha aktif olarak kullanılabilmesini, yani bir nevi yarı başkanlık sistemini savunan Başbakan Erdoğan'dan ayıran temel ilkelerden birisidir. Bu bağlamda, Demirtaş ve partisi siyasal erkin merkezden çevreye dağıtılması ilkesini benimsemektedirler. Ancak bu ilkeyi âdem-i merkezîyetçi bir ilke olarak görmek yanlış anlamalara neden olabilir; zira HDP-BDP çizgisinin savunduğu ilke bireyi temel alan liberal bir görüşten çok kültürel grupları yahut coğrafi bölgeleri temel alan kültürelci bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Bu anti-merkezîyetçilik ilkesinin paralelinde Demirtaş'ın reformcu bir siyaset benimsediği söylenebilir. Nitekim Demirtaş ve partisinin Türkiye'nin sorunlarına dair önerdiği çözüm önerileri seçim barajının toptan kaldırılmasından üniter devletin terkinde kadar uzanan oldukça kökten reformlar içermektedir.

CUMHURBAŞKANI ADAYI OLARAK DEMİRTAŞ

Gerek liderlik tarzıyla gerekse savunduğu ilkelerle farklı bir profil çizen Demirtaş'ın bu kısımda cumhurbaşkanlığı adaylığı ve seçildiği takdirde oluşacak siyasi iklimin Türkiye siyaseti açısından önemi 10 Ağustos seçimleri özelinde tartışılacak-

24. "Demirtaş, Kürt Olduğunu Lisese Öğrenmiş", *Haber 7*, 21 Mart 2010.

tır. Demirtaş'ın bu seçimlerdeki adaylık süreci Tablo 2'de görülebilir.

TABLO 2. 10 AĞUSTOS 2014 CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİM TAKVİMİ VE SELAHATTİN DEMİRTAŞ'IN ADAYLIK SÜRECİ ²⁵	
13 Haziran:	HDP Ankara İl Başkanlığı'nda gerçekleşen basın toplantısında HDP eş genel başkanları Sabahat Tuncel ve Ertuğrul Kürkçü cumhurbaşkanlığı seçimine kendi adayları ile katılacaklarını duyurdu.
22 Haziran:	HDP 2. Olağanüstü Büyük Kongresi'nde, Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ, HDP Eş Genel Başkanı seçildi.
30 Haziran:	Demirtaş, bir basın toplantısıyla 10 Ağustos 2014 cumhurbaşkanlığı seçimi için cumhurbaşkanlığı adaylığını ilan etti.
15 Temmuz:	Demirtaş cumhurbaşkanlığı seçiminde izleyeceği yol haritasını ve seçim bildirgesini açıkladı.

Burada inceleyeceğimiz ilk konu Demirtaş'ın adaylığının neden ve nasıl belirlendiği olacaktır. HDP-BDP çizgisinin 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi için tek başına yarışıp yarışmayacağı uzunca bir süre netlik kazanmamıştı. Bu süre içinde başka bir partinin adayını desteklemek, bağımsız bir aday için birkaç partiyle seçim ittifakı yapmak ve kendi müstakil adayıyla seçimlere girmek gibi seçenekler olasılıklar arasındaydı. Daha henüz HDP kurulmamışken dahi BDP'li isimler bu konuda farklı partilerle, sistematik bir şekilde olmasa da çeşitli görüşmeler yürütmekteydi.

BDP'li milletvekilleri bu bağlamda CHP heyetiyle gerçekleştirdikleri bir görüşmede Rıza Türmen gibi bir ismin adaylığına sıcak baktıklarını dile getirmişlerdi. Nitekim Demirtaş 10 Temmuz'daki bir açıklamasında Rıza Türmen ile fikir alışverişi babında bir görüşme yaptıklarını da dile getirmiş²⁶ve Ezgi Başaran'a verdiği bir röportajda CHP ile görüşmelerinde Rıza Türmen

dâhil kimsenin adı konuşulmamakla beraber, CHP'nin Türmen ismiyle bir teklifte bulunması halinde HDP olarak Türmen'in adaylığını destekleyeceklerini söylemişti. Aynı röportajda CHP ile birlikte bir tavır almaya yakın olduklarını, ancak CHP'nin Ekmeleddin İhsanoğlu'nun adaylığında karar kılmasından sonra CHP ile yollarının ayrıldığını dile getirmişti.²⁷

HDP'lilere göre Türmen'i farklı kılan unsur Türmen'in anayasa uzlaşma komisyonunda sergilediği "özgürlükçü" tavırlarıydı. Türmen, geleneksel CHP tutumundan farklı, daha kuşatıcı bir tutuma sahipti. Türmen anayasa komisyonundaki tartışmalarda kan bağına bağlı olmayan bir anayasal yurttaşlık tanımını benimsemekte, anadilde eğitime ise "demokratik" bir yaklaşım geliştirmektedir. Ancak CHP, tercihini BDP-HDP ile bir ittifaktan yana değil, MHP ile üzerinde anlaşma sağlayabileceği bir adaydan yana kullandı. Cumhurbaşkanlığı seçiminin galibini sağ seçmen olarak tabir edilen kitleler belirleyeceği için bu kendilerince makul de bir adımdı.

CHP ile aradığı ittifak fırsatını bulamayan HDP, tercihini cumhurbaşkanlığı seçimine kendi müstakil adayıyla katılmakta buldu. Ancak başlangıçta aday ismi üzerinde kesin bir görüş birliği yoktu. Aday belirlenmesi için HDP tarafından bir komisyon kuruldu. Bu komisyon bir yandan parti içinde görüşmeler yapacak, tabanın isteklerini dikkate alacak, bir yandan da parti tabanı dışındaki kesimlerin de oy verebileceği bir adayla ortaya çıkmak için farklı kesimlerle görüşmeler yürütecekti. Bu maksatla HDP parti örgütleri, diğer sosyalist parti örgütleri, sivil toplum örgütleri, inanç toplulukları (Alevi dernekleri, gayrimüslim kesimler ve AK Parti'ye mesafeli muhafazakar STK'lar) ile görüşmeler yapıldı. Bu aşamada görüşülen kesimlere bir yandan hangi adayları destekleyebilecekleri sorulurken bir yandan da söz konusu adayda görmek istedikleri

25. "HDP, Cumhurbaşkanlığı Seçimine İlk Turda Kendi Adayı ile Girecek", *CHA*, 13 Haziran 2014; "HDP Eş Başkanlığı'na Demirtaş ve Yüksekdağ Seçildi", *T24*, 22 Haziran 2014; "Selahattin Demirtaş Cumhurbaşkanlığı Adaylığını Açıkladı!", *Habertürk*, 26 Haziran 2014; "Selahattin Demirtaş Seçim Bildirgesini Açıkladı", *Nediyor*, 15 Temmuz 2014.

26. "Demirtaş: Arkadaşlarımız Rıza Türmen'le Görüştü", *Star*, 10 Temmuz 2014.

27. Ezgi Başaran, "Kürtler Bölünmek İstese Beni Aday Göstermezdi", *Radikal*, 10 Temmuz 2014.

özellikleri belirtmeleri istenmekteydi. Ortaya çıkan isim havuzunda Büşra Ersanlı, Hatip Dicle gibi isimler olmakla beraber gerek parti tabanında gerekse parti dışı kesimlerle yapılan görüşmelerde öne çıkan isim Selahattin Demirtaş oldu. Zaten bu süreç boyunca Demirtaş da adaylık isteğini gizlemiyordu.

HDP'nin aday belirlerken uyguladığı bir diğer yöntem ise Doğu ve Güneydoğu illeriyle büyük şehirlerde yaptırdığı anketlerdi. Anketlerde Sırrı Süreyya Önder ve Osman Baydemir gibi isimler dile getirilse de gerek bu iki ismin 30 Mart 2014 belediye seçimlerinde yenilgiye uğraması gerekse Demirtaş'ın BDP tabanı dışında da mevcut olan popüleritesi Demirtaş ismini açık farkla öne çıkarmaktaydı.²⁸

Cumhurbaşkanlığına kadın aday gösterilmesi süreci içerisinde HDP'de yaşanan önemli tartışma konularından biriydi.

HDP'nin cumhurbaşkanı aday belirleme sürecinde öne çıkan bir diğer konu da adayın cinsiyeti üzerineydi. Gerek parti tabanında gerekse parti dışındaki kesimlerde HDP'nin cumhurbaşkanı adayının bir kadın olması yönünde bir eğilim söz konusuydu. Nitekim o dönem HDP'nin eş genel başkanlığını yürüten Ertuğrul Kürkçü de henüz 1 Mayıs 2014 tarihinde yaptığı açıklamada partisinin cumhurbaşkanı adayının bir kadın olabileceğini dile getirmişti.²⁹ Eş Genel Başkan Sabahat Tuncel'in de bu doğrultuda açıklamaları olmuştu.³⁰ Nitekim adaylığı kesinleştikten sonra Fırat Haber Ajansı'na verdiği bir

28. "HDP, Selahattin Demirtaş İçin Anket Yaptırdı", *Haberler*, 1 Temmuz 2014.

29. "HDP Cumhurbaşkanlığı İçin Rotasını Belirledi", *Timeturk*, 1 Mayıs 2014.

30. "HDP'nin Cumhurbaşkanı adayı kim olacak?", *Ajans Haber*, 3 Haziran 2014.

demeçte Demirtaş, "Türkiye genelinde kadın hareketleri, kadın örgütleri kendi içinden seçeceği bir temsilciyi fiili olarak eş cumhurbaşkanı ilan ederse, bu kadın arkadaşla birlikte çalışmaya hazırım" ifadesini kullanmıştı.³¹

HDP-BDP çizgisinin kadının siyasallaşmasına verdiği önem bilinmektedir. Parti, hem parti örgütlerinde hem de belediye başkanlıklarında eşbaşkanlık uygulaması ortaya koymaktadır. Parti örgütlerinde bunu yapmak için yasal bir engel zaten bulunmamaktadır. Belediye başkanlığı seçimlerindeyse eşbaşkan adaylarından biri belediye başkan adayı olarak pusulada yer bulurken ikinci eşbaşkan adayı belediye meclis üyeliği adaylığında ilk sıraya yazılmaktadır. Ancak cumhurbaşkanlığı seçiminde tek bir kişi için oy kullanılacağı için böyle bir uygulama söz konusu olamazdı. Nihayet Demirtaş isminde karar kılan HDP, kadının eşit temsili konusundaki tavrını cumhurbaşkanı genel sekreterinin bir kadın olması ve cumhurbaşkanlığı danışmanlarının eşit sayıda kadın ve erkekten oluşması yönünde ortaya koymuştur.

DEMİRTAŞ'IN CUMHURBAŞKANLIĞI ADAYLIĞININ SİYASİ ANLAMLI

10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi ile Türkiye'de birçok ilke imza atılacak. Demirtaş'ın adaylığı da bu bağlamda ilklerden biri. Demirtaş, Türkiye Cumhuriyeti cumhurbaşkanlığına adaylığını koyarak Türkiye'de ilk defa Kürt siyasi hareketinin bir temsilcisinin böylesi bir görev için toplum nezdinde düşünülmesini sağlamış oldu. Böylece sadece Kürtlerin ve tüm Türkiye Kürtlerinin hareketi olma çabasından daha geniş anlamda tüm Türkiye'ye ulaşabilecek bir açılım

31. "Demirtaş: Kadın Eş Cumhurbaşkanı ile Çalışmaya Hazırım", *Fıratnews*, 10 Temmuz 2014.

gerçekleştirilmiş oldu. Kimliğini ve aidiyetini gizlemeden ama bunun ötesinde daha genel mesajlarla seçmen karşısına çıkan ve Türkiye'nin batısından doğusuna, farklı toplumsal ve siyasi kitlelere seslenen Demirtaş, böylelikle Kürt hareketinin etnik boyutundan sıyrılıp Türkiyelileşmesine imkan tanıyan bir süreci de başlatmış oldu. Bu gelişmeyi getiren şeyin AK Parti dönemi politikaları ve "Çözüm Süreci" olduğu açıktır.

Cumhurbaşkanlığı seçimine dair tahminler yarışın AK Parti adayı Recep Tayyip Erdoğan ve CHP ile MHP'nin başını çektiği seçim koalisyonunun çatı adayı Ekmeleddin İhsanoğlu arasında geçeceği yönünde seyrediyor. Seçim anketleri de Erdoğan'ı favori göstermekle beraber asıl yarışın Erdoğan ile İhsanoğlu arasında geçeceği yönünde. Örneğin Tablo 3'te de görülebileceği gibi ORC Araştırma Şirketi'nin 18-21 Haziran 2014 tarihleri arasında 32 ilde toplam 3026 kişi ile yaptığı ankette katılımcıların sadece yüzde 7,2'si seçimde HDP adayı için oy kullanacaklarını belirttiler.³²

TABLO 3. ÇEŞİTLİ ANKET ŞİRKETLERİNİN SELAHATTİN DEMİRTAŞ'IN 10 AĞUSTOS CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİNDE ALACAĞI OY ÜZERİNE TAHMİNLERİ ³³		
Anketi yapan şirket	Anket tarihi	Demirtaş'ın alacağı iddia edilen oy yüzdesi
ORC Araştırma Şirketi	18-21 Haziran	% 7,2
GENAR	19-23 Haziran	% 9
MAK	20-22 Haziran	% 10
POLLMARK	22-27 Haziran	% 7,2
ORC Araştırma Şirketi	4-9 Temmuz	% 8,4
GENAR	5-11 Temmuz	% 7,3
Metropoll Araştırma Şirketi	12-14 Temmuz	% 8,4
Tüsiar Araştırma ve Danışmanlık	18-23 Temmuz	% 6,9

32. "2014 Cumhurbaşkanlığı Seçim Anketleri Sonuçları", *Avrupa Gazetesi*, 19 Temmuz 2014.

33. "4 Farklı Araştırma Şirketinin Cumhurbaşkanlığı Anketi Sonucu", *Seçim Anketi TV*, 1 Temmuz 2014; "Son Yapılan Cumhurbaşkanlığı Anketinin Sonuçları Açıklandı", *Seçim Anketi TV*, 12 Temmuz 2014; "Erdoğan'ın masasındaki son anket ne diyor?", *Ülke Haber*, 15 Temmuz 2014; "2014 Cumhurbaşkanlığı Seçim Anketleri Sonuçları", *Avrupa Gazetesi*, 19 Temmuz 2014; "Metropoll'ün Köşk anketi: CHP'de boykot azalıyor, seçim ikinci tura kalabilir", *T24*, 21 Temmuz 2014; "Cumhurbaşkanlığı Seçimi Anketi Açıklandı", *Gri Gazete*, 24 Temmuz 2014.

Bu sebeple Demirtaş'ın sıkça muhatap kaldığı sorulardan biri cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci tura kalması durumunda bu iki adaydan hangisini destekleyeceğine dair. Demirtaş ise defaatle bu soruyu şık bulmadığını ve cumhurbaşkanlığına kendisinin talip olduğunu dile getirmekle beraber seçilememesi durumunda bile HDP'nin cumhurbaşkanlığı yarışında boy göstermesinin sağlayacağı birtakım faydaları dile getirmektedir. 18 Haziran 2014 tarihinde daha henüz adaylığı kesinleşmemişken CNN Türk ekranlarında konuk olduğu "Tarafsız Bölge" programında Demirtaş, partisinin cumhurbaşkanlığı seçimlerinde müstakil bir aday göstermesinin önemini şöyle ifade etmişti:

"Adayımız cumhurbaşkanı seçilemezse bile en azından Türkiye'de çitayı yükselten, bütün bu mevzuları, ilkeleri Türkiye'nin gündeminde bir kez daha yüksek sesle taşıyan, Türkiye'de aslında bunları savunan milyonlarca insanın varlığını gösteren bir güç ortaya çıkmış olacak."

Gerçekten de Demirtaş'ın 10 Ağustos seçimlerinde alacağı oy BDP/HDP siyasetinin genel seçimlerde Türkiye'de ulaşabileceği potansiyeli gösterecektir. Son genel seçimlerde oylarını bir hayli yükselten BDP destekli bağımsız adaylar bir sonraki seçimlere parti olarak katılıp katılmama kararını bir ölçüde 10 Ağustos seçimlerinin sonuçlarına bakarak verecekler gibi görünmektedir.

Belki de bu sebeple HDP, seçimlerde en çok oy alabilecek adayı, yani Demirtaş'ı aday gösterdi. Kürt seçmen tabanında hayli kredisi olan ve kitlesini sandığa çekebilecek bir aday olan Demirtaş, Türk seçmenlerin de gözünde itidalli ve hatta beğeni toplayan bir aday olarak algılanmaktadır. Buna ilaveten, partinin Demirtaş'ın adaylığıyla sadece geleneksel BDP tabanını ve daha önce büyük şehirlerde BDP destekli adaylara oy vermiş bir kısım Türk sosyalistlerini değil, daha geniş bir kesimi kucaklamaya çalıştığı da aşikar. Zaten Demirtaş da "Ben, sadece Kürtlerin değil, sadece bölgenin değil, Türkiye'nin, tüm Türkiyelilerin

Cumhurbaşkanı olmak istiyorum” iddiasını ısrarla vurgulamaktadır.³⁴

HDP’nin bu seçimdeki en büyük kozu CHP’nin MHP ile ortak bir aday göstererek tabanının geleneksel beklentilerinin dışına çıkması oldu. Her ne kadar Türkiye siyaseti geleneksel sağ-sol yelpazesinde tam olarak konumlandırılmasa da 30 Mart 2014’te gerçekleştirilen son belediye başkanlığı seçimleri CHP’nin neden böyle bir tercih yaptığı ve bunun HDP’ye bıraktığı alana dair ipuçları verecektir. Adeta bir cumhurbaşkanlığı seçimleri provası havasında geçen 30 Mart belediye başkanlığı seçimlerinde sağ görüşlü olarak ifade edilen partilerin oy yüzdesi toplamı yüzde 66,1’e ulaşmıştı.³⁵Yüzde 50 artı 1 oy ile seçilebilecek bir cumhurbaşkanı adayı doğal olarak Anthony Downs’un geliştirdiği medyan seçmen teoremi³⁶ doğrultusunda ortadaki seçmeni, yani tercihleri itibarıyla ortada bulunan, sağında ve solunda aynı sayıda kişi bulduran seçmeni cezbetmeye çalışacaktı. Kılıçdaroğlu CHP’si bu amaçla sağ seçmenden de destek bulabilecek bir aday üzerinde karar kırlarken geride HDP’ye büyük bir potansiyel oy kitlesi bırakmış oldu.

Bu bağlamda Demirtaş’ın ulaşmayı planladığı ilk kitle Aleviler olacaktır. CHP ve MHP, AK Parti tabanından da oy alabilmek için muhafazakar kimliğiyle öne çıkan Ekmeleddin İhsanoğlu’nu öne çıkarırken, Demirtaş bu profilin dışında kalan tek aday olarak öne çıkmaktadır. Her ne kadar Türkiye Alevilerinin nüfusu tartışmalı da olsa bu sayının milyonlara ulaştığı, BDP destekli adayların genel seçimlerde aldıkları oydan daha büyük bir kitle oluşturdukları

konusunda şüphe bulunmamaktadır.³⁷ Hüseyin Aygün gibi Alevi kimliği öne çıkan CHP’li isimlerin de CHP ve MHP’nin çatı adayı İhsanoğlu’na itiraz etmesi en azından bir kısım Alevilerin uzun süredir oy verdikleri CHP’den uzaklaşacaklarına işaret etmektedir. CHP, Alevi seçmenine ideal bir cumhurbaşkanı adayı sunmayıp bu kitlenin seçim heyecanını söndürürken, HDP kendisini Alevilere ciddi bir alternatif olarak sunma arayışındadır. Medyada sık sık yer verildiği üzere Alevilerin siyaseten rahatsızlık duyduğu MHP ile girilen ittifak CHP için başlı başına bir sorundur.³⁸ Nitekim Demirtaş, 2 Temmuz Sivas olaylarının 21. yıldönümü için HDP’li vekiller ve MKYK üyeleriyle birlikte ziyaret ettiği Sivas’ta yaptığı konuşmada Sivas katliamını “Roboski” ve Soma maden ocağı kazası ile aynı bağlamda kullanarak Alevilerin, dar gelirli ve Kürtlerin “dışlanmışlığı” üzerine bir mesaj ortaya koymuştur.³⁹ Aynı konuşmada “özellikle Alevi yurttaşlarımızın anayasal eşit yurttaşlık talebi gibi meşru, haklı talepleri bu topraklarda artık gerçekleşecek” ifadesiyle Alevilerin gerçek adresinin BDP-HDP siyasi çizgisi olduğuna işaret eden Demirtaş, Alevileri “ezilen” diğer toplumsal kesimler ve “halklar”la birlikte hareket etmeye çağırılmıştı. Demirtaş, 16 Ağustos’ta yaptığı bir konuşmada diğer iki adaydan farkını belirterek, Alevilere en yakın aday olduğunu ortaya koymak için şu cümleleri sarf etmişti:

“Dün yeni yaşam projemizi, çağrımızı Türkiye kamuoyuyla paylaştık. ‘Bizim yeni yaşam çağrımızda tekçilik yoktur’ dedik.

34. Fuat Keyman, “Erdoğan, İhsanoğlu, Demirtaş”, *Radikal*, 2 Temmuz 2014.

35. AK Parti % 45,6; MHP % 15,2; SP % 2,2.; BBP % 1,1.

36. Anthony Downs, “An Economic Theory of Political Action in a Democracy”, *Journal of Political Economy*, c. 65, no. 2 (Nisan 1957), s. 135–150; Anthony Downs, *An Economic Theory of Democracy*, (Harper Collins, New York: 1957).

37. Örneğin, 2012 yılında CHP milletvekili Sabahat Akkiraz’ın inisiyatifile hazırlanan bir raporda Türkiye’deki Alevi yurttaş sayısı 12 milyon 521 bin olarak ifade edilmişti (“Sabahat Akkiraz’dan Alevi raporu”, *Sol Portal*, 14 Aralık 2012). Bundan birkaç sene öncesinde Diyanet İşleri Başkanlığı’ndan sorumlu devlet bakanı M. Sait Yazıcıoğlu ise TÜİK’e dayandırdığı açıklamasında Türkiye’deki Alevi sayısını 7 milyon olarak belirtmişti (“Alevi nüfus 7 milyon”, *Yeni Şafak*, 1 Aralık 2008).

38. Özgür Bahadır, “Aleviler, Demirtaş’a Oy Verir mi?”, *Radikal*, 2 Temmuz 2014.

39. “Sivas Katliamında Ölenler Anıldı”, *BBC Türkçe*, 2 Temmuz 2014.

Birileri çıkıp meydana 'tek dil, tek millet' diyor ya bizim kitabımızda, yaşam çağrımızda 'tek dil, tek millet yok. Sadece bizim kitabımızda mı? Allah'ın kitabında da tek dil tek millet yok. [...] bu tekçi anlayış artık Türkiye'de kabul görmüyor."⁴⁰

Bununla beraber Alevilerin cumhurbaşkanlığı seçimlerinde takınacakları tutuma dair anketler Demirtaş'a karşı artan ilgiyi gözler önüne sermekle beraber bu artışın istenen düzeyde olmadığını ortaya koymaktadır. Örneğin Metropoll Araştırma Şirketi'nin 12-14 Temmuz 2014 tarihlerinde 28 ilde 5328 kişiyle gerçekleştirdiği seçim anketine katılan Alevilerin sadece yüzde 17'si seçimde oylarını Demirtaş'tan yana kullanacaklarını belirttiler.⁴¹ Demirtaş'ın cumhurbaşkanlığı seçiminde geleneksel olarak CHP'ye oy veren Alevi kitlelerin oyunu alabileceği varsayımı çok gerçekçi olmayabilir, fakat bu konudaki gelişmeler ve Demirtaş'ın çabası geleneksel olarak CHP'ye yönelen Alevi oylarının gelecekteki seçimlerde bütünüyle olmasa bile kısmen HDP'ye yönelmesine yol açma potansiyeline sahip görünmektedir.

SONUÇ

Bu analizde Selahattin Demirtaş'ın 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi'ne adaylığının önemi üzerinde duruldu. Demirtaş'ın Aleviler ile Türk sosyalistlerinden ve sosyal demokratlarından oy alabilecek bir profile sahip olduğu için HDP'nin gösterebileceği en güçlü aday olduğu vurgulandı. Buna ilaveten, Demirtaş'ın cumhurbaşkanlığı seçim yarışındaki rakipleri Erdoğan ve İhsanoğlu'nun sol eğilimli seçmenlerin pek de sıcağı bakmadığı adaylar olmasının Demirtaş'a sol oylar için daha da geniş bir hareket alanı bıraktığı dile getirildi. Dolayısıyla cumhurbaşkanlığı seçimlerinin Demirtaş'ın şahsında HDP'nin ger-

çek oy potansiyelini göstereceği ve elde edilecek seçim sonuçlarının HDP'nin genel seçimlerde izleyeceği stratejiyi belirleyeceği iddia edildi.

Son olarak, yaklaşan cumhurbaşkanlığı seçimlerinin HDP adına meydana getireceği bir diğer yararın da Kürt siyasetinin Türkiye nezdinde itibar ve ilgi kazanmasına neden olacağı vurgulandı. Sonuç itibarıyla 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi sonucu ne olursa olsun sadece Demirtaş'ın siyasi geleceğini değil bütün bir Kürt siyasetinin geleceğini derinden değiştirebilecek bir potansiyel barındırmaktadır. Olası bir ciddi oy artışı, Kürt siyasetinde Demirtaş ismini daha da parlatacak, belki de ilk defa sivil bir liderin Türkiye'deki Kürt siyasetinin önderi olması yolunu açacaktır. Cumhurbaşkanlığı seçimi ilk turda sonuçlanmayıp ikinci tura kalırsa ve bu yarışta Demirtaş yarışma hakkı kazanmasa bile HDP, bu süreçte hangi ismin cumhurbaşkanı seçileceğini büyük oranda belirleme şansına sahip olabilecektir. Dolayısıyla cumhurbaşkanlığı seçimi nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, Demirtaş ve partisi bu seçimlerden artan bir ilgi ve önemle ayrılacaktır.

40. "Cumhurbaşkanı Adayı ve HDP Eş Genel Başkanı Demirtaş," *Haber Exen*, 16 Temmuz 2014.

41. "Metropoll'ün Köşk Anketi: CHP'de Boykot Azalıyor, Seçim İkinci Tura Kalabilir," *T24*, 21 Temmuz 2014.

Bu analizde 10 Ağustos 2014 tarihinde yapılacak 12. cumhurbaşkanlığı seçimine Halkların Demokratik Partisi (HDP) tarafından aday gösterilen Selahattin Demirtaş'ın adaylığı değerlendirilmektedir. HDP Eş Genel Başkanı Demirtaş'ın adaylığının Türkiye siyaseti için ifade ettiği anlam kendisinin siyasi kariyeri ve siyaset anlayışı dikkate alınarak ortaya konacaktır. Bu maksatla, Demirtaş'ın kısa bir özgeçmişi, siyasete girme sebepleri ve koşulları, siyasal hayatındaki dönüm noktaları, toplumun farklı kesimlerince nasıl algılandığı, kişisel liderlik özellikleri ve son olarak cumhurbaşkanlığı adaylığı ve seçim kampanyasına ilişkin süreç değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda elinizdeki analizde (a) Demirtaş'ın kemikleşmiş HDP-BDP tabanına ilaveten Alevi, Türk sosyalistler ve sosyal demokratlardan da oy alabilecek bir profile sahip olduğu için HDP'nin gösterebileceği en güçlü aday olduğu; buna ilaveten (b) cumhurbaşkanlığı seçim yarışındaki rakipleri Erdoğan ve İhsanoğlu'nun sol eğilimli seçmenlerin pek de sıcak bakmadığı adaylar olmasının Demirtaş'a sol oylar için daha da geniş bir hareket alanı bıraktığı; dolayısıyla (c) 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi'nin Demirtaş'ın şahsında HDP'nin gerçek oy potansiyelini göstereceği; (d) elde edilecek seçim sonuçlarının HDP'nin sonraki genel seçimlerde izleyeceği stratejiyi belirleyeceği gibi başlıca unsurların altı çizilmekte ve (e) yaklaşan cumhurbaşkanlığı seçimlerinin HDP adına meydana getireceği bir diğer yararın da HDP odaklı Kürt siyasetinin Türkiye nezdinde itibar ve ilgi kazanmasına neden olacağı belirtilmektedir.

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • KAHİRE

www.setav.org